СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 5. Джерзи Сити, Н. Дж., субота, 6 січня, 1934. — VOL. XLII. No. 5. Jersey City, N. J., Saturday, January 6, 1934. THREE CENTS.

КОЛЯДА -- РІДНІЙ ШКОЛІ В РІДНІМ КРАЮ

ПРЕЗИДЕНТ ПРЕДКЛАДАЄ НАДЗВИЧАЙНИЙ БУДЖЕТ

АМЕРИКА МАЄ ВИДАТИ 10 БІЛІОНІВ ДО 30 ЧЕРВНЯ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт післав конґресови начерк буджету, якому рівного не знає історія Америки. Він пропонує в ньому, щоби видатки понад приходи виносили 7 біліонів долярів за один рік. Мають вони бути вжитті на покриття коштів боротьби проти депресії.

Президент післав буджетову проклямацію до конґресу, щоби її прочитано окремо в кождій палаті. Відповідно до неї уряд мав би видати до середини 1934 року 10 біліонів 569 міліонів долярів. До того часу уряд мав би дістати приходів 3 біліони 259 міліонів долярів. Отже державний довг мав би збільшитися на 7 біліонів 309 міліонів долярів.

Видатки скарбу за наступний фіскальний рік, що починається 1 липня 1934 року, мали би виносити коло 5 біліонів 960 міліонів долярів.

БУДЖЕТОВА ПРОКЛЯМАЦІЯ ПРЕЗИДЕНТА ВИКЛИКУЄ ЖИВІ ДИСКУСІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Мало коли проклямація президента викликала таку оживлену дебату серед політиків, яку викликала буджетова проклямація президента Рузвелта.

У першій хвилі після прочитання проклямації слідно було деяку радість серед опозиції та пригноблення серед прихильників адміністрації. Демократи побоюються, що великий дефіцитовий буджет президента викличе враження, що пляни відбудови краю не вдаються та що в краю нема поправи, коли треба вживати аж таких видатків. Це переконання готово відбитися на наступних виборах у 1934 році.

Републиканці, очевидно, раді проклямації. Лідери опозиції зараз скликали спеціяльні засідання, щоб обміркувати плян кампанії. Вони, видно, рішені побиватися за ощадности.

Проклямація відбилася на біржі обниженням ціни шерів.

Краєва преса приняла президентову проклямацію з прихильністю, мішаною зі здивуванням. Без огляду на партійні переконання, ґазети заявляються за те, що президента треба піддержати, щоби він міг практично доказати, що варта його політика.

КАМПАНІЯ ПРОТИ ЛІНЧІВ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатори Костиґен і Ваґнер внесли проект закона проти лінчів. Закон мав би постановляти, що федеральний уряд має вмішуватися в лінчі та переслідувати винуватців у всіх тих випадках, де стейтовий уряд не виконав свого законного обовязку.

Законопроект настановляє кару на стейтових урядників, які не хоронять вязнів від лінчів, або не ловлять учасників самосуду. Кождий повіт, у якому доконано лінчу, має заплатити 1,000 долярів кари, а ці гроші мають іти на удержання родини, пошкодованої лінчем.

Департамент судівництва не хоче піддержувати цього проекту.

БОРОТЬБА ЗА ПОДАТКИ НА ТРУНКИ.

ВАШИНҐТОН. — Як тільки відкрито сесію конґресу, зараз почалася боротьба за те, як високим має бути податок на алькогольні напитки.

Члени конґресу, котрих обходить передовсім боротьба проти алькоголізму, кажуть, що податок не повинен бути високий. На всякий випадок не вищий, як 2 доляри від ґальона горівки.

Зате інші цікавляться передовсім боротьбою проти злуки продуцентів напитків. Вони кажуть, що продуценти вже створили справжній трост, а розбити його не можна без стягнення податку в сумі 5 долярів від ґальона горівки.

ПОЖЕЖІ ЧЕРЕЗ ПАЛЕННЯ ЯЛИНОК.

НЮ ЙОРК. — Кілька домів у місті ушкодили пожежі викликані паленням різдвяних ялинок.

Через таку одну пожежу з одного великого дому вигнано на вулицю півтори сотки людей. У Гарлемі згорів один парохіяльний дім.

ПОШИРЕННЯ ЗАЦІКАВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИМИ ПРОБЛЄМАМИ.

СУПІРІЮР (Вісконсін). — Як видно з тем докторських дизертацій, у наукових кругах поширюється заінтересування українськими справами.

У місцевому університеті, наприклад, аж два кандидати пишуть докторські праці на українські теми. Один з них пише працю про українську імміґрацію в Америці, другий про громадянські установи Українців у Галичині.

СВЯТИЙ ВЕЧІР І РІЗДВО.

Вечоріє, мороз тріщить,
Горять на небі зорі,
В кутику дід, свічка горить,
Родина вся в покорі.

Клячать і моляться усі,
А батько бється в груди,
І дякує, що зійшлися всі,
Хай мир в цім домі буде!

І всі засіли за столом
До вечері святої;
Зоря сіє над селом
Сріблистою імлою.

Немов серпанками кладе
На низькі хлопські стріхи;
В селі коляда вже гуде
І радість, жарти, сміхи.

З хати до хати колядники [йдуть
З святою колядою,
Желання щирі несуть
І щастя без пробою.

Пішли в інший кінець села,
Гомін весело бється,
За темний ліс зоря зайшла
І Ніч Свята кінчиться.

Сіріє. В церкві дзвони бють,
Вікна вогнями грають,
Скрипить мороз, а люди [йдуть,
Одні одних витають.

І повно в церкві, аж тріщать
Старої церкви стіни;
Вже триста разів так горять
Воскові свічі в тіни.

Вже триста разів греміло в [ній
„Бог Предвічний", як нині;
Триста років, як серед мрій
Святкують на Україні.

Стоїть церковця серед села,
Горять вікна вогнями,
Гремить коляда і слова:
„Змилуйся над нами!"

Ох, змилуйся, могучий Боже,
Народжений між нами,
Щоб триста перша коляда
Греміла над хатами.

Щоб нам принесла, і тобі,
Мій Рідний Краю, волю;
Щоб ми зажили в свободі
І мали кращу долю.

Щоб ми зійшлись знову ра- [зом
З чужих країв до дому,
Не звались більш підлим ра- [бом
Не служили нікому.

Щоби разом в згоді й любові
Всі в мирі ми прожили,
Лиш Рідній Ненці Україні
Всі вірно враз служили.

Дм. Захарчук.

НОВА ЗОРЯ СТАЛА.

Нова зоря стала,
Світлом засіяла,
Всю Вкраїну, рідну неньку,
Мов кровю обляла.

Смутнії могили
Вкраїну покрили,
Голод, нужду пережити
Нема більше сили.

З Москви яничари,
Як вороння хмари,
Нищать все, що українське,
Гірше, як Татари.

Церкви замикають,
Хрести забирають,
Де Шевченкові кости
Тихо спочивають.

Іроди проклятi,
Московськії кати,
Ще будете з козацької
Хати утікати.

Червоні прапори
Попливуть у море,
Як у пімсті увесь нарід
Громом заговорить.

Як нарід повстане
І пірве кайдани,
Ні одного вороженька
Між нами не стане.

І ми тут в чужині
Заспіваймо нині;
На знак чести носім ленти,
Ленти жовто-сині.

Здорові бувайте,
Нас не забувайте
І на цілі всенародні
Щедру жертву дайте.

Бог Вам нагородить,
Стократно зародить,
Любов щиру до Вкраїни
У серцю заплодить.

Нова зоря стала,
Україна встала
І до бою з ворогами
Відважно повстала.

Дм. Захарчук.

БОГ ПРЕДВІЧНИЙ НАРОДИВСЯ.

Бог Предвічний народився:
Румун, Чех, Лях, Москаль,
Немов сильний коваль
На нас завзялись.

Спільно радять, що робити:
Треба той чужий край,
Як смачний з медом пай,
Між нас ділити.

Поділились, руки подали.
А ми тихо спимо,
Як вони пють вино,
Що зрабували.

Гей, вставаймо зі сну тяжкого
І гуртуймось всі враз,
Поки ще слушний час
Діла важного.

Слава Богу заспіваймо
І прапори взнесім
Ворогам не служім,
Лиш в бій ставаймо!

Дм. Захарчук.

КОМІНТЕРН ЗАПОВІДАЄ ВІЙНУ

МОСКВА (Росія). — „Правда" передруковує резолюцію, ухвалену на пленумі Виконавчого Комітету Комуністичного Інтернаціоналу, в якій стверджено, що небезпека наближаючоїся нової світової війни не тільки що не зменшилась, а навпаки, збільшилась. Комінтерн скидає за те вину в першу чергу на японську воєнну кліку, яка пре до війни на Далекім Сході. А далі твердить, що тій воєнній кліці в Японії йдуть на руку фашисти й англійські імперіялісти. Всі вони хочуть довести до війни з Совітами.

В резолюції згадується теж про Америку. Кажеться, що й Америка зброїться і готується до війни, бо вона пересякнута імперіялістичними думками і хоче здобути геґемонію на двох океанах: Атлянтійськім і Тихім.

НЕ ХОЧУТЬ СОВІТСЬКОЇ ГОСТИНИ.

ЛЯЙПЦІҐ (Німеччина). — Суджених за підпал парляменту комуністів Димитрова, Благова і Танева запросили Совіти до себе. Суд звільнив їх, але вони не виявляють охоти їхати до совітського царства, а волюють жити між „буржуями".

В ЛОНДОНІ НЕ ВИХОДЯТЬ З ДИВА, РОЗДУМУЮЧИ НАД ДЕФІЦИТОМ АМЕРИКИ.

ЛОНДОН. — Деякі найповажніші ґазети подали тільки новинки про буджетову промову президента Рузвелта. Не пишуть про неї передовиць, бо прямо не знають, яке заняти в тій справі становище. Фінансова політика Англії завжди змагала до того, щоб за всяку ціну збалянсувати буджет. А тут Рузвелт виступив з таким кредитовим пляном, який був би відстрашуючим у воєнних часах, а не в часі спокою.

ВИКРИЛИ ВЕЛИЧЕЗНІ ОШУСТВА, ЯКИХ ДОПУСКАЛИСЯ НАД БІДНИМИ.

ПАРИЖ. — Ціла Франція потрясена величезним скандалом, який потягнув за собою міліони долярів, витягнених з кишень найбідніших, себто тих, що з нужди заставляли в міськім заставничім заведенню в Байоні дорогоцінности, за які одержували кредити. Тим заведенням кермував Александер Ставінський, родом Москаль, котрий приняв французьке підданство. Заставно-кредитові заведення є напів державними інституціями. Вони підлягають контролі міністерства внутрішніх справ. Урядовець того міністерства, перевівши контролю над заведенням у Байоні, здав звіт, у якім висказався з найбільшими похвалами для „ґеніяльного" Ставінського, котрий розробив бизнес до величезних розмірів і навіть добився того, що саме міністерство поручало асекураційним компаніям купувати бонди, виставлені цим заведенням. Ставінський оперував бизнесом у такий спосіб, що забирав від людей дорогоцінности і давав їм на них позички, а заразом намовляв їх купувати бонди того заведення, які повинні були принести великі проценти.

Як тільки зачали контролювати те заведення, Ставінський зник, забравши з собою останки залишених там дорогоцінностей. Шкоди інституції виносять найменше яких $10,000,000. Виявилося, що Ставінський це давній ошуканець, який виступав що кілька літ під іншим імям.

В ЯПОНІЇ ІНФЛЮЕНЦА.

ТОКІО (Японія). — В самім тільки Токіо вмирають денно понад 40 людей наслідком інфлюенци.

ДОСЛІДЖУЮТЬ ПОЛУДНЕВИЙ БІГУН.

АНТАРКТИКА. — Дві експедиції розсліджують рівночасно землі й води довкола полудневого бігуна. Це експедиції Елсворта й Бирда.

Елсворт перебув 22 дні серед ледів. Нераз днями не міг був рушитися з місця. Тепер уже знайшовся на водах „Рос Сі", де вже можна обсервувати життя в морі, а головно китів. Це є те місце, де на протязі останніх 25 років вбито 70,000 китів.

Бирд розсліджує невідомі території при помочі лету літаком. Але й це дуже утруднене, бо нема сонця, а магнетична стрілка на компасі не функціонує добре через зближення до бігуна, й тому тяжко орієнтуватися.

Підчас одного такого лету оглядав Бирд ледяну гору, довгу 25 миль.

ЕСПАНІЯ ВИЧЕРПАЛА СВОЮ КВОТУ ВИНА.

МАДРИД (Еспанія). — Еспанія вже вичерпала свою квоту вина, призначену на перший квартал 1934 року. Тепер вона хоче знести всякі митні обмеження щодо довозу американських товарів до Еспанії, щоби за те добитися більшої квоти для ввозу еспанських вин до Америки.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$2.00
Six months	$1.25	На пів року	$1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ГЕТЬ ДУМИ СУМНІ!

Треба проти води плисти. І проти надії — надіятись. Бо іншого виходу, коли мова про український нарід, нема. І коли ми сьогодні не є перенеті таким духом, то сьогорічне Різдво Христове не може бути дд нас днем радости, а хіба днем одного великого смутку. Бо в дні тім, поминувши ті злидні, які засідають біля стола робучого люду ледви чи не по цілім світі, відчуває українська родина ще інший смуток. Її рідна земля пошматована, а рідня в неволі. Цеж гинуть наші рідні міліонами з голоду чи катовань. Дотого на українській землі й українська родина, розбита. Батьки розлучені від дітей, матери засідають до стола без батьків і дітей.

Який же вихід з того? Відповідь дає саме: Вифлеємська Зоря. Та, що присвічує тим, котрі йдуть за ідеєю, якої побіду вона заповідає і в якій міститься й українська ідея, праведна і чиста, як Господа слово.

Памятаймо, що гинуть одиниці, гинуть навіть міліони синів і дочок українського народу, але українська ідея оживає й кріпшає з кождим новим Різдвом.

Жиємо в часах, повних трагізму. Алеж, як співає Леся Українка, трагедія дає глибінь і зміст життя одиниці й народови!

Нарікаємо на всякі кривди, але, як каже та сама письменниця, гірше було би жити, колиб не було за що боротись і за що страждати!

А чи це тільки теорія? Чи тільки в піснях воно так гарно складається і так гарно звучить? Чи тільки під Різдво такі думи насуваються?

Пригляньмося дійсности і тій геройській боротьбі, яку веде український нарід за свою ідею. Пригляньмося добре тому, як умирають українські борці за нашу ідею на ляцьких шибеницях чи по большевицьких тюрмах, а дістанемо живий доказ, що настав уже новий час і нові виростають у нас люди, такі, що вміють знайти в трагедії глибінь і зміст життя.

А коли так, то чи нема чого радуватися на сьогорічне Різдво Христове? Так, є чого радуватися, бо відроджується ціла українська нація. І тому саме, хоч особисто ми лихом прибиті, не нарікати нам і не плакати нам, а заспівати:

Буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії буду сподіватись.
Буду жити! Геть думи сумні!

Д-р Остап Грицай.

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Різдво, Різдво!

Розгуляні сніжинки крутяться у повітрю швиденько, згори вниз і знизу вгору, впоперек і навскіс, просто і стрілою, кудись, де їх і оком не вловиш. Світ довкола вгортається саваном снігу, пухким, чистим і врочисто білим, в подихах якого вулиці великого міста, ніби встелені килимами, розгомонюють своєю метушнею притишено і стримано. Десь жваво побренькують дзвіночки, а різдвяні ялинки на великій площі, тепер, прибрані снігом, зеленіють собі, мов і справді — ліс. Але з розгуляними сніжинками і люди наче швидче йдуть, навздогін зі снігом поспішають і метушаться, говорять голосом чітким і веселим, ніби побренькуючі дзвіночки, і хотілиб сніжно-білими вулицями пустувати, мов діти. Бо ті білі сніжиночки линуть собі з небес наче ангелики, і непорочно біло стає від них скрізь, мов від діток небес, і радість угортає з ними людські душі, мов подих блаженних засвітів.

Різдвяна радість!

Вона пробуджується в нас з кожним вістуном Різдва, з кожним різдвяним снігом і з кожною ялинкою, що чудовою гостею витає нас у красі своєї зелені посеред гранітних стін великого міста. Вона, та різдвяна радість, овіває нас ще раз і все наново щасливими мріями дитини, і ніби назустріч чудовому Святу Різдва Божого Дитяти сповняє нас праюванням і чистою вірою дитинячої душі. — От убогий Вифлеєм — каже та радість до нас — і Божа Мати, і жолоб, де мовляв Ісус, і воли, і вівці, й пастирі, і предивна свята ніч, і божа вифлеємська зоря...

Христос родився,
Бог воплотився, —

чуєш, брате мій? І зоря возсіяла над Вифлеємом, як ще ніколи, зоря визволення і зоря Месії, зоря Любови і Надії великої, зоря мира і спокою всім людям — хібаж ти не бачиш її?

І сповняє різдвяна радість наші душі вірою вщерть, і ти почуваєш, як з кожним Різдвом вщасливлює, двигає тобі душу могутньою підоймою — надія на краще, свідомість зроджуваної нової сили в тобі самім.

Христос рождається!
Бог народжується!
Людина обновляється!

Так — дивно животворною є різдвяна радість у християнському світі, животворна тим, що розбуджує в нас усе наново найглибші і найспасенніші сили людської душі: силу віри, і разом з нею — силу почину. Бо з кожним Різдвом ми кінчаємо один цілорічний шлях нашого життя, і саме з Різдвом починаємо один шмаг того шляху знову. А починаємо й можемо ми почати його тільки всилу глибокої, радісної віри в життя і в нас самих. Віри у змогу здійснення і в доцільність наших починів, у перемогу всіх замислів, в конечність наших змагань і нашої боротьби за них. Словом — віри, без якої не довершується і не можна довершити в життю нічого.

О, вифлеємська зоре, ти віри великої їсточнице пречиста!

І саме іскру тієї віри у вагу й доцільність наших життєвих починів, іскру, що її так чарівно розбуджує в наших душах Ангел Різдва, мусимо ми плекати в нас і роздувати її до жару горіючої полумини.

Вірмо в нас самих!
Вірмо в нашу силу!

Вірмо твердо в краще завтра, сотворене нашими визвольними змаганнями!

Бо треба нам віри в наше майбутнє та в оконечну перемогу українського народу в боротьбі за власну, незалежну державу, саме сьогодні необхідніше, ніж коли, тому, що саме сьогодні в нас історична хвиля повна найстрашнішого, нечуваного в історії всього світа, чужого навіть найжорстокішим деспотам трагізму поневолення. Вікопомна своєю грозою історична хвиля в життю всього українського народу, одна з тих преважких і прескорбних хвиль времени лютого, які прочуваючи, наш великий поет закликав нас колись служити Україні всеціло.

Любіть її! Во время люте
За Неї Господа моліть!

Булиж бо в нашій історії віки наступу монгольських диких орд, що оконечно й заважили на розвалі нашої колишньої державности. Були набіги Татарів і Турків шляхами степів, потолочених їх кіньми, зілятих кровю вхоплених місурменами українських бранців і бранок, засіяних трупом закатованих оборонців української землі. Були віки лютування ляцьких наїзників на Україні, що на палях та на розпалених залізах Ляхи козацьких борців за волю у невимовних муках замучували. І були віки царської самоволі, що винищувала покоління українського народу при будові Петрових столиць, на боєвищах Полтави і в мурах Батурина, закріпощувала за Катерини нарід у пеклах нелюдської панщини, вкидала за Миколи поетів України в живі гроби Сибіру, і намагалася за Олександрів відобрати народови України його право на власну мову. А ляцька пацифікація 1930 р. — хіба це не вік повороту диких варварів на українську землю?

Та проте:

Всі ті грози, страхіття і пекла, готовані Україні від віків її смертельними ворогами, воні блідонуть нині в порівнанню з тим, що творить на її землях червоний большевицький Ірод.

В порівнанню з міліонами жертв голоду, зчиненого на Україні свідомо і пляново з ціллю вигублення всього українського народу!

Во істину, вифлеємська зоре, дай нам нині силу вірити в Різдво Месії народу, в непереможність святого, визвольного змагання і дай силу двигнутись на останніх катів України так, як Христос двигнувся на останніх цезарів у поганськім світі!

Бо Месією народу в епохах всякого царизму і поневолення, це завжди **той Один, той Нескоримий і Незломний, що кидає смолоскип бунту в поневолені маси, і вчить їх прозрівати в тьмі неволі, і двигатись угору, і торощити ганебні кайдани неволі.** І йому, тому **революційному Проводови Нації**, що виписав на своїм прапорі **клич боротьби за визволення**, ми мусимо нині вірити й повинуватись йому всеціло, і жертвувати на його поклик усе, і важитись під його наказами на боротьбу непримиримую, **на боротьбу на життя і смерть.** Коли ось у часі найжахливіших наступів зі сторони ворогів українського народу ми маємо **відповідно до хвилі, до лютого времени**, боротися з ними, то й **та наша боротьба мусить бути така очайдушна для світа**, як страшною є та руїна, що її нам при допомозі голоду готує на Великій Україні большевицький кат, а на західніх окраїнах нашої землі масові арештами, криміналами і пацифікацією — Лях. **Боротьба народу, обєднаного всеціло під прапорами нації в лавах націоналістів, як одиноких носіїв ідеї національної, соборної, незалежної української держави, боротьба українського народу за українську землю для нас, Українців.**

Отсе й великий, визвольний почин революційного Проводу Нації в нас, почин збройної боротьби з ворогом аж до сконечної перемоги. Почин, звязаний тісно з організацією всього народу по лінії **щонайбільшої активности і посвяти для Рідного Краю, та по лінії одного-одинокого ідеалу:**

Визволення України з ворожого ярма.

Дорогі браття за океаном!

Хто з нас нині, слухаючи гомону різдвяних пісень України, не почуває глибше, ніж коли, звязку з нашою сердешною Батьківщиною? І хто з нас зі Святом Різдва не почував би нової радости життям, і нової віри в життя та нових сил до починів майбутнього?

Звернімож усі наші сили в кожних почивів визвольної, збройної боротьби, і вірмо в їх спасенну доцільність!

Виж, американські брати, Ви нині на вулицях Ню Йорку, Бостону, Шікаґа й інших міст, показали всьому світови, як хоробро вмієте Ви боронити прапори України перед наступом большевицьких наємників. А Ваші діти певно боронитимуть їх в останній збройній розправі з ворогом — уже на рідній землі. **І, дай Боже, як леґіонери Української Армії, утвореної Вами на вольній землі Вашингтона.**

Христос рождається, дорогі брати!

Слава боротьбі!
Україна понад усе!

ЖЕЛАННЯ ВЕСЕЛИХ І ЩАСЛИВИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО ПЕРЕСИЛАЄ ВСІМ ЧЛЕНАМ І ЧЛЕНКИНЯМ У. Н. СОЮЗА

Головний Уряд У. Н. Союза.

З НАГОДИ СВЯТА РІЗДВА ХРИСТОВОГО ЖЕЛАЄ ЧИТАЧАМ І ПРИХИЛЬНИКАМ „СВОБОДИ" ВСЬОГО ДОБРА

Редакція і Адміністрація Видавництва „Свобода".

С. М.

НА РІЗДВО ХРИСТОВЕ.

На Різдво Христове —
Ох, скількиж то мрій...
Ох, скількиж ми гарних
Щастя надій
Пестили віками
З святими колядами
І ждали обнови
На Різдво Христове.
І у цей рік знову
Співаємо ми
Сумні, невеселі
Ті коляди.
Думки й мрії линуть,
Де рідні люди гинуть
В неволі й оковах
На Різдво Христове.
На Різдво Христове
Згоду і мир
Звіщає зірниця.
Кат справля пир,
І нам муки й скорби
Несуть варварські орди;
В нас небо багрове
На Різдво Христове.
На Різдво Христове
У нас море сліз:
Там смерть, тюрми й голод
Ірод наніс.
Там плач і проклони,
Замісць різдвяних дзвонів.
Земля наша в крови
На Різдво Христове.
На Різдво Христове
В нас мира нема;
В нас за смерть й кайдани
Пімсти війна.
В нас мир Божий буде,
Як вільні будуть люди,
Як скинуть окови
На Різдво Христове.

БАЖАННЯ.

Бажаю: Україні волі,
Бідному народови долі,
Сліпим сонця, науки,
Розбитим згоди, злуки.

В бажання розум вкласти,
Щоб жертвою не впасти;
Бо щоб волю здобути,
Всім треба рвати пута,
Щоб в неволі не бути.

І доленька не прийде,
Пшениченька не зійде,
Як хто не оре й не сіє.
Лиш праця долю вдіє;
Збирає цей, хто сіє.

Сонце тому засяє,
Хто учиться, думає;
Цьому з очей полуди
Спадуть — сліпий не буде.
Учіться, люди!

Розбитим і незгідним
Обовязком є гідним
Дійти до злуки, згоди, свободи,
Бо згода є добра;
Незгода — лихо плодить.

Дм. Захарчук.

Богдан Лепкий.

ПЕРША ЗІРКА

Доктор Степан Русович вставав у годині восьмій рано. До девятої одягався та снідав, у девятій відбирав почту, прочитував листи та відписував на них, від десятої до першої приймав хорих, а в першій, як пішов на обід, то вертався аж пізно в ночі, деколи над раном.

Недужі зверталися до нього з повним довірям, знайомі й товариші любили його за людяну вдачу, а сам він про себе казав: — не краду, не вбиваю, за все готівкою плачу. „Майн Лібхен, вас вільст ду нох мер?"*)

І нині він таксамо збудився в годині восьмій, викупався, вбрався, зїв снідання та казав собі подати почту.

Пять хвилин по девятій сидів у вигідній фотелі; коло нього стояв японський столик, а на ньому лежала купа газет і кілька листів.

Пан доктор брав один за одним, розтинав кістяним ножиком коверту, читав і всміхався, крутив із вдоволення дбайливо плекані вуса, або поважно хмарив високе чоло.

Були то переважно листи від знайомих Віденців і Віденок, товариського або ділового змісту, не зворушливі та не байдужі, от такі собі.

З земляками Русович майже не листувався. Батьки померли, від родини відчужився та — мав спокій. Часописи тримав також самі німецькі. Тільки одинокий „рутенський" денник нагадував йому колишню „гадицьку мізерію".

(Як любо згадувати біду, що минула й ніколи вже не вернеться!)

Той „рутенський", як він по старій звичці казав, денник, то була остання нитка, яка його вязала з рідним краєм. Не будь тієї нитки, то він почував би себе Віденцем з крови й кости. А так „Діло" нагадувало йому, що він син бідного галицького селянина.

Нічого лекшого, як тую нитку прірвати та непотрібною згадкою не псувати собі гарного настрою. І Русович не знає, чому він іще того до нині не зробив. Може „Діло" стало одною з його старопарубоцьких звичок, може цікавився новинками, що воно їх приносило, а може... та годі. Як прочитав листи й переглянув німецькі часописи, розірвав опаску „рутенського" денника. Як звичайно, від „Новинок" почав. Там вичитав, що завтра Святий Вечір і „Діло" появиться аж першого дня по святах.

Святий Вечір... і Русович випустив із рук газету. Святий Вечір... і задумався.

Святий Вечір... такий з борщем із вушками, з голубцями, з кутею, з дідухом і ялинкою, правдивий наш Святий Вечір. Пригадуються якісь давні, дуже давні часи та стає на душі святочно й забуває чоловік про злобу дня та переноситься духом у якісь кращий світ.

Святий Вечір... У тому є щось; ні, кажіть собі що хочете, в тому є щось!

Пан доктор давно позбувся „рутенської шляхмазарности", того нарікання на світ і на людей, того скимлиння, що нагадує відпустових калік. Він кріпко вірив, що „рутенцям" було би багато краще, як вони позбулися би хоч трохи надмірного ліризму. Тому дуже здивувався, відки в ньому взявся той плаксивий настрій.

— Святий Вечір, у тому є щось!

Закурив знамените трабуко, розперся в фотелі та снував думки на цю тему.

Буде тому саме пять літ. Він тої кінчив медицину та хотів чимскорше здати останній ригороз, щоби стати лікарем. Нехай хоч на старости літ потішаться батько й мати, що мають сина доктором.

Та не судилося їм діждатись тієї потіхи.

Як прийшла зимна та мокра осінь, повмирали обоє. Він навіть на похорон не їздив, бо не було як і коли. Місцевий парох не радив тягнути його в таку далеку дорогу та ще перед останнім іспитом. Зате запросив його на свята:

— Прийдіть до нас, пане докторе, та хай вам здається, що ідете до своєї власної хати, бо ми на вас дивимося, як на сина.

І він поїхав.

Завтра пять літ мине від тієї хвилини, як він, закутаний у „єгомостевий" медвежий кожух, припорошений снігом і з обмерзлими вусами, віхав на попівство в Розпукові.

Завтра пять літ. Як той час скоро минає! Як тепло було в тій сільській старосвітській хаті, як чисто та привітно! А як його там радо витали, наче незнати якого гостя!... І йому стало глупо, що ті люди були для нього такі добрі, а він?... Або він що? Нічого нечесного не зробив, нічого такого, чого мусів би стидатися.

Панна Оля накривала стіл до вечері. І, чи той поспіх, з яким вона змісчала тарілки, чи праця передсвяточна та горячо в пекарні, чи може... досить, що румяна була, як яблучко, звернене до сонця. Ні, ще краще, та Русович не міг кращого порівнання дібрати.

Він помагав їй у роботі, а краще сказати, спиняв, навіть збив одну тарілку.

А як накрили стіл, то пішли виглядати першої зірки. Як діти. Бігали від вікна до вікна та визирали, чи не сходить. Перечилися, звідки зійде. Він казав, що від села; вона, що знад ліса.

Аж зійшла, але над цвинтарем, бліда та тиха, як сирітська доля.

Русович добре тямить цю хвилину, як вони обоє стояли біля вікна та мовчки дивилися на тую першу зірку. Стояли близько себе, бо близькі були собі серцем, гадками та бажаннями, які в цю хвилину слали до першої зірки.

Завтра пять літ мине.

І щож здійснилося з тих мрій та бажань і взагалі, що він зробив за той час?

Вирвав кількасот зубів і випив кілька бочок пива. Ось тобі вислід пятьох літ життя, пятьох щонайкращих, мужеських літ.

Тай який же буде завтрішній Святий Вечір?

Велика вепрова печеня, з картоплею та капустою, кілька гальб пива, кілька масних дотепів у мужеськім товаристві, потім може підозрілої вартости каварня, а вреші, добре по півночі поворот додому та чотири пусті стіни.

Ні, так довше не може бути! Невжеж це життя? Невжеж він на те двацять літ учився та двацять іспитів здавав?

Кинув недопалене трабуко, відсунув столик і пустився по хаті нервовою ходою. Він, що був такий зрівноважений та спокійний.

...Поїде. Нехай діється, що хоче, а він таки поїде. Якто? Щоби він не мав такого гарного, свого Святого Вечора? Такого з кутею, з дідухом, з сіном і... з панною Олею. Або що? Чому він не має признатися перед собою, що вона йому байдужа, що вона не те, що тутешні його знайомі, Віденки.

Поїде. Виїде нині вечером, а завтра буде в Золочеві. В Золочеві зїсть обід, візьме фіакра тай на вечір стане в Розпукові.

А зуби?... Деяким вичистить зуби, затроїть, заложить провізоричну пльомбу, а інших відішле до товариша. Він і так не має роботи.

Задзвонив на послугача та казав ладити валізу.

— Яку?
— Тую велику. Іду на кілька днів. Розумієш? — повторив доктор.
— Розумію.
— Ну, то рушай!

* * *

На другий день перший раз від пятьох літ зійшло йому сонце над рідною землею. Перший раз від пятьох літ побачив рідні села та почув рідну мову. За той час звик до Відня, до його величавих будівель і до живого руху на широких, асфальтових вулицях.

Тому то наші села зі своїми бідними хатками та зі своїми крутими, вузькими вуличками видалися йому ще куди мізерніші ніж колись. Дивувався, що діти босаком бігають по снігу; що жінки двигають воду як ослиці, совгаючися по дорозі. Він бачив, як вони вгиналися під коромеслами і, як лікар, уявляв собі наслідки тієї праці на їхній фізичний устрій.

Стара біда! Лиш одно його вдоволяло: тут люди мали здорові, білі зуби.

Коло Перемишля стало зовсім ясно. Сонце озолотило верхи дерев і церковні хрести. І тепер побачив Русович одну велику зміну. Запримітив, що давні деревляні церкви, маленькі, але гарні, стилеві, мовби під землю позападались, а на їх місце повиростали куди більші, банясті, кремезні та такі подібні до себе, начеб їх із одної фабрики спроваджували та вмуровували в землю.

Біля них стояли звичайно також муровані, нові парохії, від яких ще нужденніше відбивали селянські, соломою криті хати.

Визираючи крізь вікно вагону другої кляси, питався сам себе, хто відчинить у тих хатах маленькі, вічно замкнені віконця та впустить крізь них більше світла й повітря? Хто поможе тим людям побудувати собі нові, кращі домівки, де вони могли би жити, як живуть селяни в західній Европі?

Коли поставив собі таке питання, почувався винуватим, якоюсь мимохітною, а всеж таки великою виною. Було це почуття, якого він пять літ у своїй свідомости не помічав. Мимохіть пригадав собі свої молодечі мрії, свою охоту служити народній справі та може вперше в життю побачив бездонну прірву між намірами і ділом.

Пригадав собі Олю, як вона, підчас свят перечилася з одним із сусідів, відомим із своїх перестарілих переконань і поглядів на суспільно-політичні справи. Пригадав собі, як та молоденька, чотирнадцятилітня дівчина побивала противника ясністю гадок і щирістю почувань, своєю найсильнішою зброєю. Чує, що прав-

*) Моя любко, чого ще більше хочеш? (Цитат з поезії Гайнеґо).

С. М.

СУМ СВЯТОЇ ЗІРКИ.

Сумерк зсувається,
Вечір зближається;
Нічка Свята...
Щастя розрадоньки
Жде наша Матінка,
Рідна Земля.

Милії дітоньки
Шукають зіроньки
В облаках-млі,
А зірка красная,
Сумна, заплакана
Вийшла вгорі.

„Чом ненька зіронька
Така блідесенька
В Вечір Святий?"
„Бо її личенько
Покрило лишенько,
Сум й біль важкий!"

„Чом не всміхається,
В хмару ховається,
Зірка свята?"
„Вона стидається,
Людей жахається,
Злоби їх й зла.

„Вона заплакана,
Сумна, налякана
Звірств злих людей,
Що нищать голодом,
Тюрмами й холодом
Наших дітей.

„Вона так блимає,
В слізоньках хлипає
Все більш і більш,
Що рідні дітоньки
Зраджують матінку
За юдин гріш."

* * *

О, любі дітоньки,
Спішіть до Матінки
В згоді й любві.
Хай вийде ясная
Зоря різдвяная
В Вечір Святий!

СИРОТИ І СВЯТИЙ ВЕЧІР.

Як сіяли срібні зорі,
Як в селі колядували,
На краю села в хатині
Діти з війни тата ждали.

Дрібні діти сиротята,
Ані свічки й куті трішки,
Лиш в уяві про минуле
Уста корчили усмішки.

„Може тато нині прийде,
Або наш Святий Микола,
І даруночків принесе
Нам з небесного престола".

Так маленька Оля каже,
А Маруся лиш радіє;
В селі хлопці колядують,
В небі зоря світить-мріє.

І заснули сиротята...
Снилися їм сни розкішні:
Прийшов тато і Микола
І дарунків повні коші.

„Спіть, біднята сиротята,
Не будіться!" сон їх просить,
І на легких крилах в раю
Сон сироти бідні носить.

Дм. Захарчук.

МЕТРОПОЛІТЕН ПЕРЕДАСТЬ ЧЕРЕЗ РАДІО 4-ГОДИННУ ОПЕРУ.

Пополудневу виставу опери „Трістана й Ізольди" можна буде почути через злучені радіостації НБС дня 6-го січня.

* * *

„Трістан і Ізольда", одна з найдовших штук у репертуарі Метрополітен Опера Компанії, буде передана через радіо в цілости в суботу пополудні, 6 січня, починаючи від 1.40 години аж до 5:30 вечером через злучені радіостації NBC (WJZ—WEAF) просто зі сцени Метрополітен Опери в Ню Йорку.

Ця популярна опера, написана Ричардом Вагнером, буде другою з ряду суботішньою пополудневою виставою, підчас якої слухачі радія будуть гістьми АМЕРИКЕН ТАБАКО КОМПАНІ.

Лориц Мелчіор, славний вагнерівський тенор, і Гетруда Каппель, визначний сопран, будуть у головних ролях, а Артур Боданський буде керівником. Мільтон Крос, проголошувач НБС, буде наратором, а Джан Б. Кеннеді буде продовжати свої спогади про Метрополітен Оперу й визначні особи, промовляючи підчас перерв.

В опері „Трістан і Ізольда" беруть участь слідуючі артисти:

ТРІСТАН	Лориц Мелчіор
КОРОЛЬ МАРКО	Людвік Гофман
ІЗОЛЬДА	Гертруда Каппель
КОРВЕНАЛ	Фридрих Шор
МЕЛОТ	Арнольд Габор
БРАНДЖЕНЕ	Карін Бранзель
ВІВЧАР	Ганс Клеменс
МОРЯК	Джеймс Вольф
ГОЛОС МОРЯКА	Ганс Клеменс

* * *

Зміст опери „Трістан і Ізольда".

Зміст для своєї опери взяв Вагнер зі старої поеми Готфріда фон Штрасбурга з XIII століття. На початку цеї поеми говориться, як Трістан, сестрінок короля Марка з Корнвалю, убив брата ірляндського короля, а голову післав Ізольді, його нареченій.

Самий Трістан зазнав, однак, сильного поранення, а знаючи про те, що Ізольда вміє гоїти рани, їде до Ірляндії та, як мандруючий співак, шукає в неї помочи. Ізольда довідується про його вчинок, опісля однак її ненависть переміняється в любов і вона гоїть Трістанові рани та приводить його назад до здоровля.

В той час король Марко постановив погодитися з королем Ірляндії. Він просить о руку Ізольди, а Трістана посилається, щоб привіз свойому вуйкови наречену. Огірчений Трістан, знаючи, що Ізольда любить його, виконує немиле йому припоручення й везе Ізольду до Корнвалю.

Аж на кораблі починається Вагнерова музична драма. Нещаслива Ізольда рішає, що вона й Трістан помруть разом. Вона приказує своїй служниці Бранджене приготовити отрую й посилає по Трістана та пропонує йому випити це. Трістан, не знаючи в чому справа, випиває поданий йому напиток. Це саме робить Ізольда.

Та служниця не хотіла, щоб її пані померла. Вона не дає їм отрую, а інший нешкідливий напиток. Любовники, випивши це, приходять до себе й так приїздять до берега.

В другій дії бачимо, як Ізольда, сидячи в своїй кімнаті, очікує прибуття Трістана. Короля Марка нема в дома. Він поїхав на полювання. Трістан приходить і вони, співаючи, говорять про свою любов. Нагло король повертає. Мелот, невірний приятель Трістана, зрадив його. Потім завдає Трістанови смертельну рану.

В останній дії ми бачимо Трістана в городі його бретонського замку, де він чекає на прибуття Ізольди. Коли вона приходить, він підходить до неї й зриває свої перевязки. Втрачаючи сил, він упадає в її рамена. Тоді з його ран починає течи кров, він тратить притомність, усуваєтьcя до ніг Ізольди й помирає. В той час прибуває король Марко, щоб простити йому. Схиляючись над Трістаном, Ізольда співає лебедину пісню їх любови та помирає побіч него.

ДО СВІТЛА ЗОРІ.

„Слава во Вишних Богу"—рознеслась
Пісня ангельська хором святим,
А ясна зоря світу принесла
Радість на землю й мир людям всім.

До світла зорі у Святий Вечір
До Вифлеєму царі прийшли
И з вірою в святих пророків речі
Христа-Дитятко в стайні знайшли.

До світла зорі пастирі з поля
Прийшли й пізнали Бога-Христа,
Бо їх пройняла ясная зоря,
Що з неї била Правда Свята.

До світла зорі Ночі Святої
Всі йдуть шукати світла собі;
Ліку шукають на рани й болі,
Правди глядають в кривдах й біді.

До світла зорі і ми ідімо,
З силою духа, повні надій;
Віру у серцях своїх несімо
На стрічу зірці своїй святій!

Сіяй же, зоре Святого Сходу,
Серце і душу в нас освіти;
Скріпи любов в нас і братню згоду,
Щоб нам до цілі скоро дійти!

С. М.

З РІЗДВОМ НА РІДНИЙ КРАЙ.

Замісць висилати з Різдвом святочні желення, зложили в домі У. Н. Союза на Рідний Край по $5: М. Мурашко, Р. Слободян, Д. Галичин, П. Маційовський, О. Ревюк, О. Стеткевич, Л. Мишуга, а по $2: С. Шумейко й Марійка Боднар.

Разом передано до Обеднання $39.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

И. Т., Стемфорд, Конн. — Дякуємо Вам за витинок з американської ґазети. Це є заява, видана „Нешенел Джіоґрефик Сосаєті" у Вашингтоні, яка відноситься до Великої України, котра є тепер складовою частиною Совітів, себто під Москвою. Та заява була вже друкована перед двома місяцями по ріжних американських ґазетах. Її треба спростувати, але цього не можуть робити тільки редактори, як Ви це піддаєте, а буде добре, коли многі Українці, з ріжних міст, напишуть свої уваги і зазначать, що до України належать землі під Польщею, Румунією і Чехословаччиною, та що „Дніпро" не є „Огайо Рівер оф Рошія", а тільки „Огайо Рівер оф Юкрейн", а Волга є „Огайо Рівер оф Рошія".

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

У фальшивому ателіє.

Знімають кавбойську фільму. Іде маленька залізниця. Герой фільми кидає лясо. Схопив льокомотиву за комин. Поїзд перевернувся. З вежі до знимання директор кричить крізь тубу:

— Що ви собі думаєте. Я дав вам лясо, щоби ви схопили машиніста, а не льокомотиву.

„Він сказав мені, що я — порося. Чи маю це подарувати?"

„Ні! Ти вже застарий!"

да була по її боці, бо до життя треба поривів, треба ідеалів, інакше чоловік худобіє, так, як наприклад... та не докінчив.

Чим далі їхав, тим більший неспокій обгортав його, як ученика, що їде зі школи на свята до батьківської хати. Чогож ті галицькі залізниці так ліниво ходять? Добрими кіньми можна би заїхати скорше!

І знову питання: чому він властиво так дуже нині спішиться? Адже пять літ сидів у Відні та про той Богом забутий Розпуків навіть не думав... Чому його не скортіло рік тому, два, поїхати туди?... Дивно...

* * *

Аж і Золочів!

Славити Бога! Тут він уже, як у себе в хаті. Знає кожний кут, кожне дерево, кожну стежку. Казав забрати свою валізу та нести до фіякра. Одначе в сінях сталося з ним щось просто неправдоподібне — напад Жидів.

Чотири сини Ізраїля кинулося на його валізу, а кілька інших ттгнули, рвало перестрашеного доктора.

— Я вельможного пана за дві короні завезу до міста.

— Мої коні ліпші, його півтора-кінь по дорозі здохне.

— Най ясні пан сідає на мій повіз. Такого і ві Львові нема.

Доктор насилу вирвався з рук напасників і приступив до торгу.

— Чистий напад — нарікав — і то в білу днину.

— Ну, який напад? — толкували йому сини Ізраїля — ми порядні люди, ґешефт є ґешефт, куждий хоче нині заробити.

Стративши чверть години на переговори, доктор вибрав що накращий повіз і найменше худі коні та казав везти себе до Розкопфа на обід, а відси до Розпукова.

— До еґомостя?

— Егеж... А знаєте дорогу?

— Хто має знати, як не я?

— Ну, то їдьте.

Повіз застогнав, щось у ньому заскрипіло та задзвонило, візник захитався на козлі, замахав батогом, спустив його на ребра коней і Русович двигнувся з місця.

— А чого то підручний так дригає ногою? — питався Жидка.

— То він так зпочітку, а як війдесі, то летит як птах. Тр-р-р.

Якийсь „пасажир" чекав з клунком у руці та тарабанився на козел біля фіякра.

Русович хотів противитися, бо то фіякер не омнібус, та погадав собі, що гість заслонить йому коні й він не буде бачити, як їх візник по ребрах лупить і — дав спокій.

— Але більше нікого мені не беріть; я цілого фіякра найми́в.

— Ну, ну!

Русович давно не почував себе в такім дивнім настрою, як нині. Пригадалися колишні балаґули, їзда малощо не на дишлі й на розворі за кілька ґрейцарів. А нині він сидить у повозі — який той повіз є, такий є, але повіз — обтулився футром, закурив трабуко і їде на Святий Вечір, до Олі.

На дворі невеличкий мороз, грають телеграфічні дроти, сойка зі стовпа на стовп перелітає, ніби дрочиться з ним, хто з них скорше в Розпукові буде, а він розглядається по полях і лісах, по селах і загородах, яких так довго не бачив.

Дзвінки дзвонять як на процесії, підручний дійсно ніби розійшовся та повіз доволі скоро котиться по гладкій, злегка тільки снігом припорошеній дорозі.

Цікавий я, що старі скажуть, як мене побачать? Здивуються; ясна річ, що здивуються, а потім станутъ оглядати з усіх боків, чи дуже я змінився. Вирівнався, змужнів, споважнів — хвалитимуть. А тоді добродійка потупцює в кухні, щоб скорше давати вечерю, бо я голодний, а отець добродій засипле мене питаннями про Відень, про парлямент і чи буде війна.

А що скаже Оля, як побачить його?... Пригадає йому ті давні часи, коли вони бавилися в саді та говорили собі „ти". Певно, що так... А не знати, чи дуже вона змінилася? Всеж то таки пять літ. Тоді мала пятнацять і ходила в короткій суконці. Тепер має двацять і вона вже панна. Мабуть виросла, споважніла. Та очі ті самі лишилися: вдумчиві й буцім сумні, а ту саму усмішку на устах має. Цей контраст усе його брав за серце, й він не хотів би, щоби вона змінилася. Ні, ні, нехай буде така щира та природна, як колись.

З такими гадками віхав на попівство в Розпукові. Той самий прикрий заїзд, той самий пес гавкнув на них кілька разів, як за напасть, і пішов спати до буди, й той самий пастух ніс сіно для коров, бо то нині Святий Вечір і худобина має також смачніше їсти. Він ще їм і хліба до церів накришить.

— Тр-р-р!...

Доктор зліз, відчинив скрипливу фіртку та пішов на ґанок. Нові сходи. Тамті, на яких вони нераз плече об плече до місяця сиділи, мабуть вігнили. І двері також нові. Тамті були білі, а ті помальовані на темно. Потиснув за клямку, застукав, відкашельнув — нема нікого.

Застукав до скляних дверей та почув, як йому серце сильніше стукнуло в грудях.

У відповідь ізза угла хати вибігла боса дівчина та, спускаючи соромливо очі додолу, на силу пробубоніла:

— Най пан ідуть навколо, бо туди замкнено.

Пішов за нею. В сінях привитала його кухонна пара, приправлена запахом вареної риби, борщу, сливок.

Тут скинув кальоші, в канцелярії футро й увійшов до гостинної, яку салею звали.

Не змінилося нічого. Тільки все змаліло та змарніло. Між вікнами тасєма канапа, рипсом у цвіти крита, перед нею килим, також у великі китиці, шість фотелів, зеркало в золочених рамах із птицею вгорі, що виноград клює, кілька образів на стінах, кілька вазонків на вікнах і — кінець. Все воно трицять літ перестояло на місці, застоялося та буцім зрослося з собою. Лише фортепяну нема. Може до іншої кімнати забрали.

Ще доктор Русович не вспів розглянутися добре по хаті, як від їдальні надійшла добродійка. Привитала його ввічливо але спокійно якось, буцім зимно. Попросила сідати й сама пірнула у високім, різьбленім фотелі.

— Як на старім портреті, — погадав собі Русович.

Добродійка дійсно нагадувала наші старі, родинні портрети тих бабусь у чорних кафтанах із білим ковнірчиком і з молитовником у руці, з сивим „рукованим" волоссям і з добрячою усмішкою на вузьких устах.

— Який гарний портрет! — сказав до себе Русович, а добродійка:

— От ви хоч раз пригадали собі старих знайомих і приїхали нас потішити. А ми собі гадали, що ви в тому Відні знімчилися до решти та відчужилися від своїх. Тож-то радости буде, як мій старий вернеться.

— А отець добродій де? — спитався Русович.

— На друге село до хорого поїхав. Заки стемніється, повинен би вернутися. Знає, що я з вечерою чекаю.

(Це „я" мало якийсь дивний, немилий звук).

— А панна Оля? — спитався Русович несміло та перестрашився свого питання.

— Оля? — повторила їмость і здивовано глянула на гостя.

— Так, панночка Оля, — повторив Русович.

Замісць відповіди їмость встала, взяла його за руку та попровадила до вікна.

— Оля... там! — сказала, показуючи на цвинтар.

Русович глянув. На горбку між березами білівся новий, камяний хрест.

Над його лівим рамям спалахнуло світло, наче блудний вогник.

Це сходила тасама перша зірка, якої вони колись у двійку дожидали.

ПОДЯКА.

Джерзи Ситі, Н. Дж., 3 січня 1934.

До Українського Народного Союза,

83 Grand St., Jersey City, N. J.

Світлий Уряде:

Ми, нижче підписані, прибиті тяжким смутком по втраті дорогого мужа і батька, звертаємось отсим до Світлого Уряду Українського Народного Союза з сердечною подякою за зложення цвітів і за вислання делегатів в особах предсідника, п. М. Мурашка, і радного, п. Г. Євусяка, які взяли участь у похороні. Нехай Господь Бог допоможе У. Н. С. заопікуватися цілим українським народом в Америці. Остаємося з глибокою пошаною,

Марія Милянович,
і діти.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

УКРАЇНА, Н. ДАК.

Жертвенність наших фармерів.

Українські фармери, що розкинені по Норт Дакоті, як от в Ґоргем, Україні й Снов, це головно виходці з Галичини, з Поділля. Хоч віддалені далеко від українських більших осередків, вони цікавляться усім нашим життям і складають радо жертви на українські народні потреби.

В жовтні й листопаді перебував у тих околицях наш артист В. Авраменко, вертаючися з Голівуд, і мав тут лекції та розказував про українську справу й про свою роботу. При його участи відсвятковано теж Свято Першого Листопада. Відправлено панахиду за погибших героїв, а потім п. Авраменко мав кількагодинну лекцію, в якій представив положення нашого народу.

Нашого гостя гостив гром. Осадчук, а до нього позїжджалися в гостину наші фармери з дальших і ближчих околиць. По гостині добр. Авраменко дав ще один виклад.

Річ ясна, що наші фармери не тільки слухали промов п. Авраменка, але також щедро пішли назустріч його плянам і зложили значну матеріяльну допомогу на піддержку виставлення першої української звукової фільми в Америці.

І. А. Л.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Концерт Гайворонського.

В неділю, дня 17 грудня, влаштовано концерт на дохід видання творів нашого славного композитора, п. Михайла Гайворонського. Концерт уладжено заходами Хору ім. Лисенка, під управою о. С. Мусійчука. Щоби не робити великих розходів, концерт відбувся в салі української православної громади.

Вступне слово виголосив п. С. Давидотич, по якім привитано на естраді п. Гайворонського й вручено йому серед рясних оплесків китицю цвітів, з відповідним привітом молодої школярки.

Потім хор співав композиції Гайворонського. А по нім виступили з дуетами п. С. Давидович і М. Роздзябик та Ірина Данись і А. Фенканин.

Деклямовано вірш С. М., присвячений Гайворонському. Деклямували: панна А. Швець, Петро Микула мол., М. Лелет і школярки: Ропак, Ховзун і Мусійчук.

Співав шкільний хор, а спів випав дуже гарно. Також гарно випав дует Марії Дидьо й Олі Мусійчук.

Дівочий Хор відспівав дві лемківські пісні, укладу Гайворонського й ще одну стрілецьку. А. п. Давидович виступив з басовим сольом. В дуетах виступали пані А. Герчиця й о. Мусійчук і пані Мирослава Мусійчук і П. Дмуховський.

На закінчення відспівав хор ще кілька лемківських і інших пісень. Концерт закінчено відспіванням національного гимну. Фортепяновий супровід був у руках панни Ірини Мусійчук.

На концерті панував надзвичайно гарний настрій. Виконувано головно самі композиції Гайворонського.

Гість.

БОСТОН, МАСС.

Жіноцтво орґанізується.

Дня 18 грудня відбулися наради жінок в справі основування відділу Союза Українок Америки. Досі праця нашого місцевого жіноцтва була звязана з жінками, зорганізованими в Сестрицтві Пр. Покрови, яке є при українській православній церкві. А тепер хоче жіноцтво працю поширити і вступити організовано в ряди Союза Українок. Це й сталося. Засновано відділ С. У. А. Як на початок, пішло все добре, бо до відділу вписалися 29 членниць. Рішено скликати жіноче віче й запросити на нього паню Лотоцьку, голову С. У. А.

Ми з місцевого відділу ОДВУ раді, що жіноцтво організується, бо переконані, що тільки свідоме, зорганізоване й патріотичне жіноцтво виховає нам нових Білясів, Данилишинів, Басарабових і їм подібних.

Н. Давискиба.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З хрестин на інвалідів.

Дня 26. листопада відбулися хрестини, які справляла п. Марія Чаплинська для свого внука, Володимира Чаплинського. Пані Чаплинська, яка є членицею Тов. Горожанок і Тов. Доньок України, запросила члениці з обидвох товариств і влаштувала велику забаву з музикою. Коли гості засіли до стола, хрестна мати пожелала малому Володимирови, щоби він ріс і гарно ховався на потіху родичам і на користь України, щоби хоч трохи був подібний у своїх ділах для України до свого іменника Володимира Великого. Потім п. Білокур попросив гостей, щоби зложили дар для інвалідів. Зібрані гості зложили $9.50, які вислано до краю через Обєднання.

О. Ш.

СВЯТА НІЧ.

Ніч. Сніг біліє,
Ясні зорі,
Небо мріє.

Тихо геть довкола:
Це летить
Святий Микола.

„Прийде, мамо, в хату,
Чи лише йде
У палату?"

„Пожди... не знаєм...
Трошки, доню,
Зачекаєм"...

Дм. Захарчук.

ПОПАЛИ НА СЛІД ВИКРАДАЧІВ ДИТИНИ ЛИНДБЕРҐІВ?

Стейтова поліція у Ст. Пол, Мінесота, котра шукає Верна Сенкія як підозрілого за викрадення Ґескела Бона, за котрого взято 12,000 долярів окупу, та Чарлза Бечера, за котрого взято 60,000 долярів викупу, каже, що вона знайшла докази, що Сенкі був вмішаний теж у викрадення сина Линдберґів, котрого опісля знайдено неживим. Поліція теж каже, що Сенкі і його банда плянували викрадення відомого бейзболового грача „Бейб" Рута.

„Два" приятелі сидять у коршмі та пють. Випили вже літру горівки. Нараз один з них каже:

— Бий мене! Не жалуй ні трохи! Лайдак з мене, мочиморда, непоправний пяниця! Подумай лише: колиб я так мав тепер ті гроші, що я їх тут пропив!...

— То що ти зробив би з ними?

— То я поставив би ще одну фляшку горівки!...

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!

Родився вольний-людський дух! І творчий і від Бога,
І потопити в тьмі його ніхто не зможе!
Шлях до найвищого — його горда дорога,
Туга за божеством — його відвічна знога,
І все свідомий він своїх важких доріг...

Веселих Свят і щасливого Нового Року побажає усьому патріотичному Українському Громадянству — О.Д.В.У., Відділ 10 в Ню Йорку. Хор колядників нашого Відділу, молодих Націоналістів, відвідає з колядою такі місцевости: Ню Йорк, Бранкс, Стетен Айленд і Джерзи Ситі. Віримо, що піддержку матеріяльну на У.В.О. не сміє відмовити ніхто

Ню Йорк, 6. січня, 1934. **А. Щигол, М. Скоробогач.**

RADIO.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ НА РАДІО.

В неділю, дня 7-го січня (на Різдво), в годині 1.30 пополудні, відспіває український хор з Френкфорду, Филаделфія, українські коляди через стацію WIP. Хором буде диригувати п. М. Баглай, а промовлятиме п. А. Пашук.